

Cairo, anders gezien

De internationale conferentie 'Bevolking en Ontwikkeling', zoals gehouden in Cairo in september 1994 heeft opmerkelijk veel aandacht in de media gekregen. Aandacht die vaak uitsluitend gericht was op enkele, weliswaar gevoelige, paragrafen van het einddocument. Alle oren waren gespitst wanneer het om de heikele kwesties ging die nauw verbonden zijn aan religieuze opvattingen, ethiek en eeuwenoude tradities rond het sociaal-seksuele gedrag van mensen. In totaal werd er op de conferentie echter gesproken over 421 paragrafen.

In alle commotie over die enkele paragrafen is het eigenlijke thema van de besprekingen in de schaduw gesteld. Ten onrechte. Het wezenlijke winstpunt van alle discussies tijdens deze conferentie is vooral gelegen in de breed verkregen overeenstemming over een nieuwe aanpak van de problematische relatie tussen bevolkingsgroei, ontwikkeling en milieu.

Wat mij als deelnemer aan de conferentie het meest zal bijblijven is dat dankzij de inzet van zovele vrouwen en mannen een algemeen onderschreven actieprogramma op tafel is gekomen, waarbij de inkadering van de bevolkingsproblematiek in bredere ontwikkelingsvraagstukken (opheffen van armoede, sociale ontwikkeling, duurzame economische groei) vooropstaat.

De nauwkeurige waarnemer zal het vervolgens mogelijk niet ontgaan zijn – alhoewel de media op dit punt zeer terughoudend waren in hun berichtgeving – dat in het nieuw omschreven actieprogramma een sleutelfunctie wordt toegekend aan de versterking van de positie van vrouwen. Meer zeggenschap van individuele vrouwen over zaken als gezinsgrootte, geboortenspreiding, onderwijs, huwelijk, werkgelegenheid, huisvesting en vooral een optimale toegang tot gezondheidszorg in het algemeen en reproductieve gezondheidszorg in het bijzonder. Dat daarbij de verbetering van de zeggenschap van vrouwen door alle betrokken landen is ondertekend, mag als een directe uiting worden gezien

van de alom gevoelde behoefte de 'empowerment of women' een flink aantal stappen verder te brengen. Al met al een nieuwe en zeer verheugende stap in de richting van gelijke rechten, sociale status, inkomen, onderwijs en gezondheidszorg voor vrouwen en mannen.

De bijzondere aandacht voor versterking van de positie van vrouwen is niet tot stand gekomen dan met een zeer actieve bijdrage van vrouwen aan de conferentie. Een conferentie ten principale gedragen door vrouwen.

Niet dat de deelnemers aan de conferentie in overwegende mate vrouwen zijn geweest. Maar onder de participanten tellen we in de ruim 180 officiële regeringsdelegaties toch gemiddeld 30% vrouwen. Tot op dit moment heb ik een dergelijke sterke vertegenwoordiging van vrouwen helaas nog slechts incidenteel meegemaakt; ook binnen de wetenschappelijke wereld.

Vrouwen die met opvallend doorzettingsvermogen op elk moment van de urenlange discussies de goede zaak hebben uitgelegd, bepleit, bijgestuurd en die, waar nuttig en nodig, aan compromisteksten hebben gewerkt. Dan spreek ik nog niet eens over alle vrouwen die in het Platform van niet-gouvernementele organisaties als drukkingsgroepen – zoals onze zuiderburen dat zo fraai omschrijven – actief zijn geweest; deze pleitbezorgsters voor minderheden en andere achtergestelde groepen hebben het geweten van de congresdeelnemers aangesproken en medegestuurd.

Wanneer in de nabije toekomst een uitwerking gegeven zal moeten worden aan de nu vastgelegde principes en het actieprogramma van de conferentie, zullen vrouwen ook daarin een beslissende rol spelen. Rolmodellen zouden zeer behulpzaam kunnen zijn bij de implementatie van het actieprogramma. Vrouwen die deze rolmodellen kunnen vervullen, waren eveneens in Cairo. Immers, onder alle – ieder voor zich opvallende – vrouwen was het dan verder vooral een kleiner aantal zeer bijzondere vrouwen dat de conferentie heeft 'gemaakt'; sterke vrouwen, voorbeeld-vrouwen. Enkele van hen wil ik heel graag bij naam en toenaam noemen. Mevrouw Nafis Sadik, de secretaris-generaal van de conferentie en in het dagelijks leven uitvoerend directeur van het bevolkingsfonds van de Verenigde Naties (UNFPA). Zij heeft de conferentie georganiseerd en gemaakt tot een aandachtstrekker eerste klas. Mevrouw Benazir Bhutto, de eerste minister van Pakistan, die juist als belangrijk vertegenwoordigster van een Moslim-land haar steun betuigde aan de doelstellingen van de conferentie. De eerste minister van Noorwegen, mevrouw Gro Harlem Brundtland riep in een bezielde toespraak de congresgangers op voortaan een andere politiek te bedrijven, een politiek die onder andere meer dan voorheen gericht moet

zijn op opleiding en basis-reproductieve gezondheidszorg met inbegrip van family planning als een universeel 'human right for all'.

In dit verband dient ook Jane Fonda genoemd te worden. Als Goodwill Ambassador voor Family Planning wist zij de pers en vele conferentiegangers te boeien met een goed gedocumenteerde toespraak: 'Throughout human history we've been exhorted to "go forth and multiply" (...) but reality has changed. We are not prisoners of our biology', Fonda said*.

Jenny de Jong Gierveld

* Deels geciteerd uit *ICPD Watch*, 8, september 1994.